

Forfatter: Brøndsted, Peter Oluf

Titel: BREV TIL: Mynster, Jakob Peter FRA: Brøndsted, Peter Oluf (1840-04-04)

Citation: Brøndsted, Peter Oluf: "BREV TIL: Mynster, Jakob Peter FRA: Brøndsted, Peter Oluf (1840-04-04)", i *Breve fra J.P. Mynster*, Gyldendalske Baghaudling (F. Hegel), s. 450. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991707-000-shoot-L0019917070000256.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Breve fra J.P. Mynster

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fra Brøndsted.

London den 4de April 1840.

Ædle Ven!

— Naar jeg nu skal melde Dig et og Andet fra denne mærkværdige Stad, som vistnok med god Grund ansees for Centralpunktet til Afgjørelse af de meest forskjelligartede Statsinteresser, da er det netop Mængden af Stof, som kan gjøre inig Valget vanskeligt. Men — paa Dig kan jeg med al Ret anvende det bekjendte Ord: homo es et humani nihil a te alienum putas ; ogsaa er Du jo forlængst vant til at tage tiltakke med lange Breve fra mig, „und zwar so so dahin geschrieben, wie mir der Schnabel gewachsen oder die Feder gestutt" (som F. A. Wolf udtrykker sig et Sted).

Principium a Jove — og i Analogie af denne Regel vil jeg allerførst sige et Ord om den lille pæne Dronning, som virkelig er en Mærkværdighed, især som en Gjenstand for John Bull's Coquetterie, der kundgjør sig stundom ved heel underlige Gebærder. Den lille Dronning, endskjøndt mindre end lille, og besynderlig afstikkende, ved sin negative Bæxt, imod de lange Personer, der omgive hende sædvanligen, især mod hendes første Hofdame, the Duchess of Southerland, der i enhver Henseende er, hvad de Tydske kalde „ein prächtiges Weib" — den lille Victoria har imidlertid ved en medsødt god Maneer, der ikke forlader hende, vidst at indtage John Bull i den Grad, at samme Millionarmede Person strax vilde være rede at gjøre Kaal paa enhver arm Synder, der understod sig at yttre, at Victoria ikke var den Skjønneste Dronning i denne Verden. Hendes Formæling med den unge Prinds Albert af Sachsen-Gotha (fom virkelig er smuk, men altfor ung) gav Anledning til en saadan Bevidnelse af Hengivenhed fra John Bulls Side, at man fast maatte troe sig pludselig hensat i Feernes Land — ved over al Maade prægtige Illuminatciner, ved Gilder, Taler, versificerede Expectorationer 2., s. 451hvilke sidste udmærkede sig ligesaa meget ved en vis, John Bull ejendommelig Naivetet, som de, fra Konstens, Baabe Veltalenhedens og den poetiske Side, ofte dybt under det Middelmaadige. Mig glædede Alt dette isæt fra Royalismens Standpunkt og fordi jeg er en svoren Fjende af Radicalisme, som vil forstyrre og forplumre Alting — det er dog glædeligt, at der i det mindste gives eet mægtigt Folk i Europa, som oprigtige holder af fin Fyrstefamilie, medens de i Paris endnu immerfort Skyder efter den Mand, hvis Klogsfkab og Besiudighed nu i henved 10 Aar har reddet dem selv og Frankrig fra al mulig Ulykke. — Nærved har jeg ikkun Seet Dronningen to Gange, og begge Gange meget til hendes Fordeel; den ene: da hun, midt i December, aabnede det nærværende Parlament i Lordernes Huns og selv fra Tronen, og med den Diamantog Juveelbesatte Guldkrone paa sit pæne lille Hoved, oplæste med klar Stemme og god Maneer den Tale, hendes Ministre havde komponeret for hende. Skulde jeg have Noget at udsætte paa denne brillante Scene (som ogsaa bisvaanedes af adskillige sorte og halvsorte prindselige og med Diamanter behængte Personer fra Afghanistan og andre Egne af Asien), da blev det maaskee, at Hds. lille Britanniske Majestæt syntes mig lidt vel meget Queen, ikke jomfrueligbeskeden nok; det lod nemlig aldeles ikke til, at al den Pragt og Herlighed generede den lille Dame i mindste Maade, og hun fremsagde de betydningsfulde Ord: »tkis great and powerful Empire, My subjects, my people« osv. uden Videre as a matter of course. Derfor var og mangen fKjøn og beskeden Dame, som bivaanede den højtidelige Scene ved Trontalens Fremsigelse og Parlamentets Aabning, mindre tilsreds med hende den Dag, end Herrerne i Almindelighed vare det. — Den anden Gang jeg faae Dronningen nærhos, var ved hendes sørste levée efter Formælingen, da Baron Blome forestillede mig for Hds. Majestæt, som var faa naadig at holde mig med Snak et Par Minutter, at spørge mig om vor Konges og Dronnings Befindende, samt forundre sig over, at jeg kunde s. 452tale Saa godt Engelsk. Hun var den Dag ganske charmant, og foruden hendes unge, altfor unge Gemal, som stod ved hendes Side, dog uden at sige et Ord til Nogen (hvilket Etiquetten forbød), faae jeg den Dag fast Alt hvad tænkes kan af denne Stads mærkelige Personer — iblant disse ogsaa (for at nævne et Par Contraster) Svigerpapa, jeg mener den regierende Hertug af Sachsen - Coburg - Gotha, en uhyre colossal, i det mindste 6 Fod 2 Tommer høj Herre, der ligner Boghandler Reitel endeel, og de tre radicaleste Radicaler (der nu ogsaa stundom gaae til Hove), O'Connel, Mr. Hume og Mr. Warburton, som toge sig ud i Hofdragt, med Skødevest, hvide Silkestrømper, Guldspænder, Kaarde, Haarpung 2. omtrent som tre Contradictiones in adjecto i Logiken.

14

En fjerde extravagant Person, som nu ogsaa stundom gaaer til Hove, falder mig ind ved denne Lejlighed, nemlig Hr. Owen, Socialisternes fameuse Anførsrer, og jeg føler eu Art af Forpligtelse til at sige Dig et Ord om ham, da det vel kan vcere, at hans Herrefærd hidtil har undgaaet Din Opmærksomhed. — Bemeldte Mand mener virkelige for Alvor, at alle baade guddommelige og menneskelige Foranstaltninger, paa hvilke vort nuværende Samfund er begrundet, som Christendommen, den religiøse Underviisning, Ægtesktabet, Ejendomsretten og dennes Haandhævelse, Skolevæsnet, Universiteter, Domstole, Fængsier og Straffeanstalter 2 2 2 ere deels unødvendige, deels tyranniske og højst absurde Indretninger, som alle burde extermineres af et vel indrettet Samfund, og give Plads for en Socialisme, der skal bestaae i et kjærligt Fælledsskab af alle mulige og umulige Ting og som (mener han), naar det rigtig udførtes, vilde gjøre alle andre Statsindretninger aldeles overflødige Nogle af Hovedmotiverne til hans hele Wirthschaft ere hans Had til Christendommen (der skal fordre alt for meget af godt Folk), og hans store Foragt og Afsty for alle nuværende Opdragelsesog UnderviiSnings- Anstalter, der ikke stulle due til Andet end til at gjøre Menneskens Børn til complete Egoister, samt til at lære og øve dem s. 453i allehaande Fif, ved hvilke de

(somhelst de, der have studeret paa Universiteter, hvilke ere reent djævelske Institutioner) blive i Stand til at Beføre og forfordele deres Medmennesker af de (skammelige saa kaldte) lavere Stænder (Mr. Owen var nemlig selv oprindelig en Haandværkssvend, som, uden al højere Underviisning, ved særegne Omstændigheder og ved Giftermaal kom til stor Formue). — Hans Universalmiddel til Omdannelse af vor fordærvede Slægt deler sig i to Stykker: 1) i en gjensidig og velvillig Anviisning til Erhverv (for det Første ikke anden Erhverv end den, som de bestaaende Love tillade, skjøndt vore Love burde tillade megen Erhverv, som nu kaldes ulovlig) og 2) i en Meddelelse af alt Fornødent, hvortil ogsaa hører Livets Glædskaab og Forlystelse; thi Alle have en ligesaa medfødt Adkomst til Glæde i Livet som til Livet selv; hvorfor der ogsaa de facto ingen virkelig Societet skal være forhaanden, undtagen der hvor Hr. Owens Socialisme er indført. — At dette nu kan gaae til en Tid, nemlig saa længe Nogen, som Hr. Owen, vil spendere halve Millioner paa alskens Haandværkskarles og Pigers „medfødte Adkomst til Glæde i Livet", give dem Tands og Punsch og Lystighed et Par Gange om Ugen osv., det lader sig begribe; men da Hr. Owens Maskine mangler alt reelt og statsborgerligt Fundament, saa maa den nødvendigen falde sammen i sit Intet, saasnt dens Ophav, efter uhyre Tab og Udgivter og Fortrædeligheder, som ere uadstilkelige fra deslige Extravagancer, er bleven kjed af det; og han er allerede bleven kjed af det tidt, Baabe tilforn i England og siden i Nordamerika, i Canada, i Paraguay 2.; men hans Monomanie kommer, ligesom andre chroniske Galenskaber, immer tilbage. For Tiden er han en Mand paa 63 Aar, og spektakler i London, hvor Biskoppen af Exeter havde stor Uret i, nyligen at gjøre saa megen Ophævelse i Overhuset imod Socialismen, der vil falde her, som andetsteds, af sig selv. Inquiry into the spirit and tendency of Socialism, som Biskoppens Jvren derimod bevirkede, bidrog just til at give dens Sammenkomster stort Tilløb, og anledigede at s. 454Hr. Omen, som gjerne vil forfølges og ansees for den gode Sags Martyr, lod udgaae Manifeste og Forsvarspiecer, som afsattes i 100000-viis. — Jeg var nærværende ved den højtidelige Aabning af en af Socialisternes nye Congregationer i Tottingham Court-road i London, som Hr. Omen selv, i egen høje Person, aabuede, just om Søndagen K1. 11 (naturligviis til Trods for Gudstjenesten i Kirkerne), med en 2 Timer lang Tale (med Musik og Sang af saakaldte Hymner), der gik ud paa, at vi ikke skulle være „Pharisæere eller Biskopper ellvr Ulve i Faareklæder", men sociale og skikkelige Dyr, der gjerne give og meddele hverandre Baade Baadt og Tørt efter Omstændighederne. Talen var naturligviis det allerforkeerteste Tøj, man kan tænke sig, men den blev sremst, uden Papiir, med stor fysisk Kraft og med en Skændegjesteveltalenhed, som paa en Maade forbausede mig. Paa hans brede Pande læste jeg stedse tydeligere de to Ord, som udtrykke aldeles Hans hele Væsen: »obstinate and vain.« Et Par Snese Nysgjerrige (til hvilke jeg hørte) fraregnede, bestod den hele store Forsamling af stærke, haandfaste Haandværkere og deres Madamer, Døttre og Kisselinker (af disse sidste ikke faa). Biskoppen af Exeter fik naturligviis sin Text baade læst og paaskoppen, og esterai Taleren havde tilgavns tirret sit Publicum og frempumpet, imod hine Pharisæere, Biskopper og andre Ulve, en Forbittrelse, som stod malet paa alle Ansigter, saa fik vi dog til Slutning en kjærlig Advarsel imod at gaae bort fra dette „Tempel" og rive Biskoppen af Exeters Huns ned, efterdi saadan Adfærd vilde være aldeles usocialistisk. Efter Hr. Omen besteg hans Second in command Taleskolen, oplæste en Fortegnelse over de socialistiske Congregationer, som i næste Uge skulde ftinde Sted i de forskjellige Qvarterer af London, samt indbød hele Forsamlingen til Bal næste Tirsdag Aften for den ringe Betaliug af en sixpence pro persona (12 Skilling Dansk) — Hr. Omen giver naturligviis Resten.

14*

En franst Skribent har sagt om dette herlige Land: «L'Angleterre est le pays des contrastes.» Dette er i dens. 455Grad sandt, at den Forstandige vil finde Vidnesbyrd derfor i enhver Gade af denne umaadelige Stad, hvis Folkemængde nyligen, i Januar Maaned, afgav det uhyre Chiffre 1,702000 Mskr. Saaledes har f. Ex. den romerske th o l ske Institution, som skal arbejde paa dette erkeprotestantiske Lands Omvendelse, et af sine Hovedcomptoirer i London saa at sige tæt ved Hr. Owens socialistiske „Tempel", og fra samme catholske Hovedquarteer ndgaae regelmæssigen hvert Fjerdingaar allehaande trykte Bønner, Formaninger, Straffepredikener og Jeremiader, som jeg i en vis Henseende (men især med Hensyn paa deres fuldkomne Unyttighed og den exemplariske Vedholdenhed, hvormed man alligevel farer fort dermed) finder saa curiøse, at jeg maa sende Dig, vedlagt, det allersidst udkomne Product af disse frugtesløse Bestræbelser, nemlig en lille Bønnebog »for the Conversion of England,« dediceret den hellige Jomfru. — *)

Jeg vedlægger et Scriptum Impressum af en ganske anden Art (det handler nemlig om hedenske Afguder og deres Symboler), jeg mener en Prospectus, skreven af mig og trykt af min Forlægger, den gode Boghandler Weale, over et temmelig betydeligt Arbejde, som jeg, efter mangesidig og meget hædrende Tilstydelse af de kyndigste mæn b i dette Fag, agter at udgive i London. Kan Du skaffe mig the right Reverend Bishop of Seeland's Navn paa vor Subscribentliste, da takke baade Weale og jeg derfor. Vi skulle ikke gjøre Dig Skam. Forresten vil jeg ikke sige Dig Mere om mig selv end blot, at jeg nok tør give mig det Vidnesbyrd, at have Bæret meget flittig og virksom al den Stund jeg er her, hvorved det ogsaa er lykkedes mig, under Begunstigelse af formaaende Venner, jeg her har fundet, i disse fem Maaneder at udrette næsten Alt, hvad jeg havde foresat mig til vore Samlingers Førogelse og mine egne Arbejders Fremme, hvorpaa jeg haaber at medbringe gode Beviser om føje Tid — thi jeg kommer, om Gud vil, s. 456snart, dog har jeg endnu Et og Andet at bestille i Paris, hvorhen jeg afgaaer en af Dagene.

Om et mærkeligt og stortet Foretagende, jeg mener den Expedition mod China, som just nu her ivrigen

udrustes, vil jeg nu sige Dig Noget, fordi det er vanskeligt, ja fast umuligt at indsee Forholdene retteligen, medmindre man har fulgt Parlamentsforhandlingerne, hvortil Du neppe kan have fundet Tid. — At et Forbud imod Jndførsel af det berusende og fordævelige Opium (der forholder sig til de lavere Folkeklassers Tilbøjeligheder i Orienten omtrent som Aqvavit eller det engelske Ginn i vore Lande) er ligesaa fuldkommen i den chinesiske Regjerings Rettigheder, som det vilde ti være i den danske Regjerings f. Ex. at forbyde Jndførsel af fransøis eau de vie eller skotsk Brændeviin i Danmark, kan naturligviis Ingen uægte. Følgelig havde de engelske Faktorer i China upaatvivleligen juridisk Ret i at have et Oplag i deres Magaziner af hiin fordævelige Drogue til et Beløb af 2 3/4 Millioner Pund Sterling eller omtrent 24 Mill. Rdlr. Men om de chinesiske Auctoriteter derfor havde Ret til at opbyrde voldsomt disse fremmede Magaziner, kaste alle Opiumsballerne i Havet og fordærve mange andre didhørende Vare — dette er et Spørgsmaal, som, paa Grund af Capitulationerne, benægtes af de fleste Jurister og Statsmænd her. Andre Voldsomheder imod de i Canton bosatte Englændere og deres Familier fulgte efter, saa at ethvert Ministerium, ogsaa af Tories, havde maattet berede sig paa Repræsalier. Hertil kommer den meget vigtige Omstændighed, som nu er tilstrækkeligen oplyst, og fast aldeles forandrer Qvæstionen fra den moralske Side, at nemlig hine Forbud imod Opiums Jndførsel ere udvirkede i Peking og i Kejserens eget Navn, ikkun tilsyneladende og paastudsviis for at fremme Ædruelighed blant Almuen, men de facto blot for at udelukke de fremmede Kjøbmænd fra denne indbringende Handel, som de chinesiske Mandariner og andre Embedsmænd immer selv dreve underhaanden. Jøvrigt kan det neppe betvivles, at en engelsk Flaade og Armee snart ville s. 457tvinge „bet himmelste Riges" storagtige, men svage Herrer til at erstatte Skaden tidobbelt — thi hvor John Bull gaaer frem paa denne Maade, der gjør han sig sædvanligen vel betalt — men jeg er overbeviist om, at Expeditionen vil have en velgjøreude Indflydelse ikke alene paa Englands egne, men paa de europæiske Nationers Handel og Forhold i Orienten i det Hele.

Paris, Hotel du Danube 22de April.

Saa vidt var jeg kommen Dagen før min Afrejse fra London den 6te April, da jeg tog Bejen ad Jernbanen til Southampton, derfra forbi Portsmouths berømte Batterier til Havre de Grace, opad Seinefloden til Rouen, og derfra ad Landvejen til Paris, hvorhen jeg medtog dette Brev i den Tanke at ville forøge det betydelige. Men — neppe 2 Uger er en svarlig kort Tid i denne Hvirvel, somhelst naar man har endeel at udrette. Først nu. Dagen før min Afrejse fra Paris og omgiven af idelig Hindring og Tummel, er jeg kommen til at fremtage dette Brev, som jeg dog vil afsende stjødnt ufuldendt. Jeg maa lukke, som man siger, for en fuld Sæk — thi hvor Meget kunde jeg ikke have at meddele Dig fra dette underlige Rede! — og Du maa tage tiltakke med dette Fragment, som det er, og med den gode Billie, som gjerne vilde have forøget det til det Tredobbelt.—

Din hengivne og forbundne Ven
Brøndsted.